

Bebyggelsesspor fra ældre bronzealder periode III og middelalder ved Vang Mark

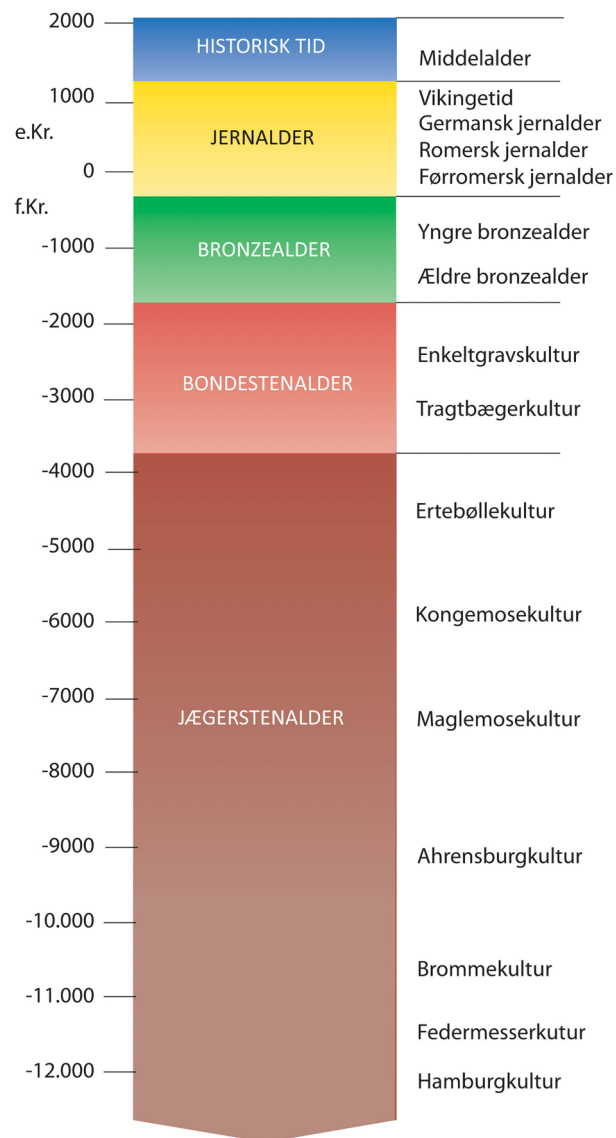
Arkæolog René Gravgaard Pedersen

Nordjyske
Museer
Vi giver historien liv

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i oldtiden	3
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	5
Hvis du vil vide mere	5

Indledning

Denne kulturhistoriske rapport giver et overblik over museets udgravning, ÅHM 7511, ved Vang Mark III Fundområde A, nord for Vestbjerg. Udgravningen foregik på et ca. 700 m² stort område, og blev udført i perioden 17. november – 14. december 2021 med en pause mellem d. 25. november og d. 10. december. Der blev udgravet tomterne efter to huse, hvoraf den ene var fra perioden ældre bronzealder periode III (1300 f.Kr. – 1100 f.Kr.) og den anden fra middelalder (1050 e.Kr – 1536 e.Kr.).

Undersøgelsens baggrund

På foranledning af Aalborg Kommune blev matrikel nr. 4a Sdr. Melsted By, Sulsted forundersøgt i sommeren 2020, forud for byggemodning. På baggrund af forundersøgelsen blev to fundområder, A og B, indstillet til udgravning, hvor denne kulturhistoriske rapport omhandler Fundområde A.

I 2020 blev et større areal på ca. 6,5 ha sydøst for udgravningsarealet forundersøgt, hvor der blev registreret flere fundområder med bebyggelsesspor fra bronzealder/ældre jernalder (1700 f.Kr. – 375 e.Kr.), en mindre urnegravplads fra jernalderen (500 f.Kr. – 1050 e.Kr.) og en jordfæstegrav fra ældre jernalder (500 f.Kr. – 375 e.Kr.), se figur 1. To af disse områder blev færdigundersøgt med det samme, mens to ikke er udgravet endnu.

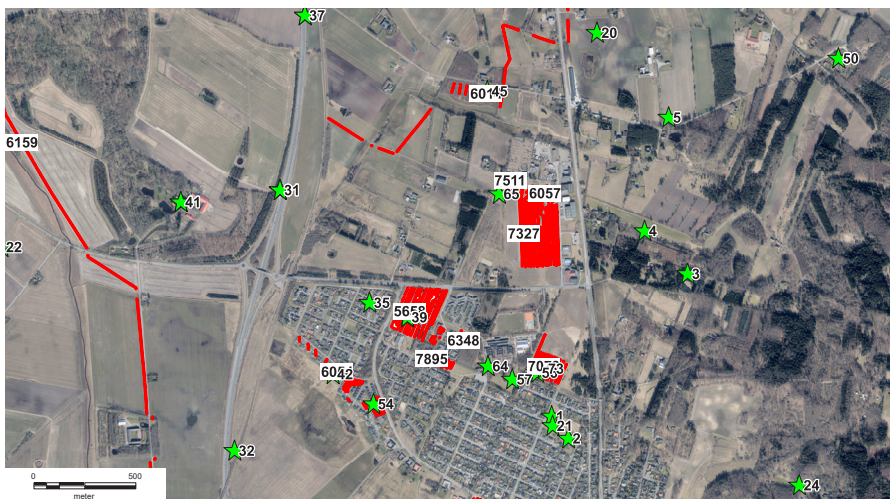

Figur 1. Det udgravede Fundområde A er vist med grøn firkant, mens Fundområde B er vist med blå firkant. Fundområde B er ikke udgravet endnu. Tidligere forundersøgelser søgegrøfter og udvidelser er vist med rød streg og hvid fyld, mens indstillede områder til udgravning fra 2020 er vist med røde polygoner.

Baggrund: Ortofoto fra 2021 ©Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Lokalområdet i oldtiden

Areal findes på vestsiden af Hammer Bakker, hvor der kendes et stort antal gravhøje, som dateres til ældre bronzealder (1700 f.Kr. – 1100 f.Kr.). Den nærmeste kendte gravhøj, der nu er sløjfet og overpløjet, fandtes ca. 50 m sydvest for arealet. Se stjerne nr. 65 på figur 2. Hovedparten af de grønne stjerner, der ses på figur 2, er enten overpløjede gravhøje eller fredede gravhøje. Ved den større forundersøgelse i 2020 mod sydøst blev der fundet seks spredtliggende fundområder med forhistoriske anlægsspor. Fire af disse findes umiddelbart sydøst for den aktuelle byggegrund, som tidligere beskrevet.

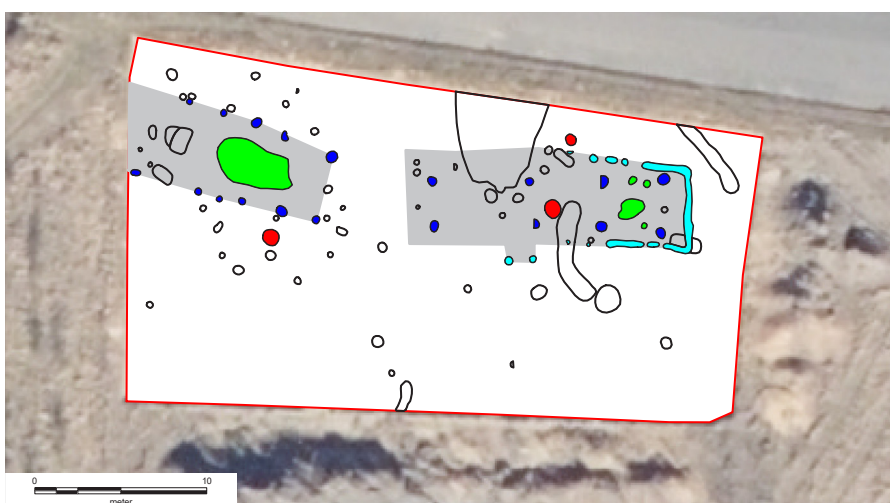
Figur 2. Oversigtsplan over lokalområdet. De røde polygoner markerer tidligere udgravninger med deres J. nr. stående i en hvid boks. De grønne stjerner markerer registrerede fortidsminder, med deres respektive lok.nr. Baggrund: Ortofoto fra 2022 ©Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Undersøgelses resultater

Ved udgravningen blev der fundet tomterne efter to huse. Begge bygninger var øst/vest orienterede. Denne øst/vestlige orientering skyldes, at huset herved havde den største facade mod syd, og solen derfor havde de bedste betingelser for at opvarme huset. Det var en tid, hvor huset kun blev opvarmet af et eller flere ildsteder. Samtidig havde huset de mindste facader mod vest og øst, hvor vinden oftest kom fra, og huset derfor blev mindst muligt afkølet af disse. Et ildsted/kogestensgrube blev observeret i et af de fundne hustomter, A167. Dens placering var som oftest i huset vestlige halvdel, som traditionelt var beboelsesenden, mens langhusets beboere har haft deres husdyr på stald i husets østlige halvdel.

Den vestlige hustomt, A166, dateres til middelalderen (1050 e.Kr – 1536 e.Kr.) ud fra hustypologi. Ligesom tøjmoden skifter i dag, har keramikmoden og husenes grundplan skiftet udseende i oldtiden, og derudfra kan de dateres typologisk. Den østlige hustomt, A167, blev ved hjælp af C14-analyser dateret til ældre bronzealder periode III (1300 f.Kr. – 1100 f.Kr.).

Den østlige hustomt, A167, viste sig at være godt bevaret, for her kunne der udover de tagbærende stolper, også observeres dele af en vægggrøft, to mulige dørstolper og tre mulige båseskullerumsstolper. I begge hustomters østlige halvdel blev der observeret en grebning, som viser, at der har været en stald mod øst, hvilket passer med den gængse hustypologi, som skrevet tidligere.

Figur 3. Oversigtsplan over udgravningsfeltet. De to hustomter er vist med grå polygoner. De blå anlæg markerer de tagbærende stolper, de grønne grebninger, de røde kogestensgruber og de lyseblå rester efter vægggrøft og dørstolper. Baggrund: Ortofoto fra 2022 ©Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Sammenfatning og perspektivering

Udgravningens resultater skal ses i sammenhæng med de tidligere udgravninger og kendte fortidsminder i området, og er vigtige for vores samlede forståelse af samfundets organisering i ældre bronzealder periode III og middelalder. Blandt andet antages mange af gravhøjene i Hammer Bakker at være fra ældre bronzealder, og derved giver hustomten fra denne periode endnu en brik i vores samlede forståelse af ældre bronzealder, og vi er derved kommet nærmere en forståelse af samfundets organisering i denne periode i Nordjylland. Derudover indgår resultaterne i fremtidige analyser af den forhistoriske og historiske bebyggelse i området nord for Limfjorden.

Hvis du vil vide mere

Som yderligere læsning kan anbefales følgende oversigtsværker:

Danmarks Oldtid, Bronzealder 2.000-500 f.Kr., af Jørgen Jensen, 2002, Gyldendal.

Det danske landbrugs historie. *Bind 1, oldtid og middelalder*, af Claus Bjørn, 1988, Landbohistorisk Selskab.

Udgravningsdata

Vang Mark III, Vestbjerg

- Nordjyske Museer jnr. ÅHM 7511
- Udgravningsperiode: 17. november til 14. december 2021, med en pause mellem d. 25. november og d. 10. december.
- Fund & Fortidsminder: sb 120610-80 + 120610-87 + 120610-88
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 21/04951
- Bygherre: Aalborg Kommune
- Undersøgt areal: 700 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Museumsinspektør Torben Trier Christiansen
 - Arkæolog René Gravgaard Pedersen
 - Arkæolog Daniel Kirstein Thorn Jensen
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg